

SEVAL

impol
Aluminum Industry
Impol - Seval

INFORMATIVNI LIST
FEBRUAR 2024.
BROJ 188

HALA 4

Sadržaj

4

Intervju sa Izvršnim
direktorom za ekonomske
poslove

10

Računovodstveni iskazi –
krvna slika Društva

14

Energetska efikasnost je
tema naše sadašnjosti i
budućnosti

20

Implementacija Zakona o
bezbednosti i
zdravlju na radu

24

Lice veštačke inteligencije

Novi početak

Tekst: **Danijela Smiljanić, Izvršni urednik**

Svaki januar je novi početak. Zagrejani prazničnim raspoloženjem krećemo od „nule“ izbegavajući zamke prošlogodišnjih grešaka i trudeći se da nadogradimo postignute uspehe, formiraju se novi planovi, postavljaju nove lestvice očekivanja. Sa februarom i martom dolaze prvi testovi koliko smo realno postavili ciljeve, da li smo krenuli pravim putem i šta u planovima treba i mora da se izmeni kako bi na kraju godine zabeležili željeni uspeh.

U našem Društvu, pored standardnih „preseka“, godišnjih izveštaja i drugih radnji vezanih za svaki početak godine ide se i nekoliko koraka dalje. Nastavlja se sa novim investicijama, planira se značajno povećanje proizvodnje u odnosu na zadnje dve godine, radi se na ugljeničnom otisku, poboljšanju kvaliteta gotovih proizvoda što sa sobom nosi izmene sistematizacije poslova u Društvu. Vršiti se regrutacija i selekcija novih zaposlenih, kao i interni premeštaji i obuke zaposlenih kako bi se što optimalnije i efikasnije odgovorilo radnim zadacima koji se stavljaju pred nas. Uporedo, proces digitalizacije u Društvu se nastavlja sa već vidljivim rezultatima.

Dosta je toga što ove godine započinjemo sa nadom da će svetske i lokalne prilike biti bolje i stabilnije nego u prethodnoj godini. Dosta je toga što planiramo uzdajući se u upornost i marljivost zaposlenih koje su nas pokretale kroz prethodne godine. Dosta je i naučenih lekcija iz prethodnih grešaka, ali sve, planovi, projekti, nadogradnje i poboljšanja, sve neophodno za uspešan rad Društva počiva na individualnom zalaganju i timskoj usklađenosti.

Intervju sa Izvršnim direktorom za ekonomske poslove

Razgovarali smo sa Izvršnim direktorom za ekonomske poslove o sadašnjem stanju, ali i planovima Društva za tekuću godinu.

KAKO BI STE OCENILI PROTEKLU, 2023. GODINU SA EKONOMSKOG ASPEKTA I KOLIKO JE DRUŠTVO USPELO DA PREDVIDI I PRILAGODI SE TURBULENTNIM DEŠAVANJIMA KOJIMA SE, NAŽALOST, I DALJE NE NAZIRE KRAJ?

Protekla 2023.god. je bila veoma teška poslovna godina, jer su se efekti pada tražnje osećali tokom cele godine. Poredeći sa poslovnom 2022.god. koja je bila izuzetno uspešna godina u kojoj smo ostvarili odličan rezultat poslovanja, u 2023.god. smo zabeležili značajno niži rezultat. Pored pada tražnje, od kupaca smo imali stalan pritisak na snižavanje prodajnih cena sa jedne strane i rast gotovo svih troškova poslovanja sa druge strane. Rasprostranjenost kupaca na velikom broju tržišta, kao i veliki broj kupaca koji kupuju manje količine, u turbulentnim vremenima se pokazalo kao prednost jer se rizik poslovanja smanjuje. Čvršćom saradnjom sa našim kupcima i razumevanjem i poštovanjem, problemi u poslovanju se lakše prevazilaze. Imajući u vidu dešavanja na nivou

globalne ekonomije, ne možemo biti nezadovoljni jer smo ipak i pored svih problema uspeali da ostvarimo pozitivan rezultat poslovanja.

DA LI SE, I U KOJOJ MERI POTRAŽNJA ZA NAŠIM PROIZVODIMA PROMENILA U ODNOSU NA POČETAK 2023.GODINE?

Tokom 2023.god. ukupno je prodato 35.969t hladno valjanih proizvoda namenjenih tržištu, što predstavlja oko 70% iskorišćenosti kapaciteta. U odnosu na poslovni plan ostvareno je 88,7% jer je plan prodaje urađen na nižem nivou od instalisanih kapaciteta. Ostvarena prosečna mesečna prodaja za tržište iznosi 2.997 t.

Od početka 2023. godine do sredine trećeg kvartala prodaja je bila na niskom nivou od oko 2.800t mesečno. Medjutim, u četvrtom kvartalu je došlo do blagog rasta tražnje što je pozitivan signal sa tržišta, da se tražnja postepeno vraća na željeni nivo od preko 4.000 t mesečno.

Što se tiče bojenog asortimana, u 2023.god. prodato je 10.777t, odnosno

ostvarenje 72% poslovnog plana. U periodjenju sa prethodnim godinama, tražnja za bojenim proizvodima beleži manji pad nego prodaja nebojenog asortimana. Godišnji prosek prodaje hladno valjanog asortimana u periodu 2009.-2023.god. iznosi 45.846t, odnosno 3.820 t mesečno.

MOŽETE LI NAM REĆI NEŠTO VIŠE O POSLOVNOM PLANU ZA 2024.GODINU?

Poslovnim planom za 2024.god. je predviđena prodaja i proizvodnja 46.800t hladno valjanih proizvoda za tržište i 10.000t tvt za potrebe Impol-a. Od navedene količine za tržište, planirana je prodaja 14.000t bojenih proizvoda. Planom je predviđeno ostvarenje pozitivnog finansijskog rezultata od 5,1 mil.eur pod uslovom da prodajne cene budu na nivou planiranih i bez povećanja planiranih troškova poslovanja. Pored navedenih ciljeva, značajan zadatak predstavlja nabavka veće količine

sekundarnog Al boljeg kvaliteta. Tokom prethodne poslovne godine uspeali smo da povećamo nabavku i potrošnju sekundarnog Al, tako da postoje realni uslovi da se planirana količina od 26.000 tona, odnosno 2.166t mesečno dostigne. Povećana potrošnje sekundarnog Al će pored pozitivnog finansijskog efekta, omogućiti dostizanje niže vrednosti CO2 otiska za proizvode iz Impol Seval-a i približavanje zelenom proizvodu. Pored svega navedenog, veoma je važno da u 2024.god. sačuvamo kadrovski potencijal i da imamo zadovoljne zaposlene.

TRŽIŠTE BOJENIH PROIZVODA ZA INDUSTRIJSKE KUPCE JE OZNAČENO KAO SEGMENT U KOME JE MOGUĆ ZNAČAJAN RAST. U KOM PERIODU I OBIMU JE OBJEKTIVNO OČEKIVATI DA SE TO DOGODI?

Kao što sam već navela, Poslovnim planom za 2024.god. planirana je prodaja od 14.000t bojjenih proizvoda. Imajući u vidu da smo tokom poslednjih pet godina imali prodaju u rasponu od 10.000 do 13.000t, pred nama nije nemoguć za-

datak. Formirali smo Projektni tim koji je pripremio program mera kojima je previđeno šta sve treba da unapredimo u fabrici kako bismo prodaju bojjenog povećali na 20.000 tona u 2025. godini. Prvi zadatak je da promenimo pristup prodaji bojjenih proizvoda, iz postojećeg u proaktivniji. Mere će takođe, obuhvatiti jačanje funkcije prodaje, pronalaženja novih kupaca i tržišta, kao i neophodna dodatna ulaganja u opremu i osposobljavanje za proizvodnju u tri smene. Jedan od najvažnijih, ako ne i najznačajniji pravac opstanka kao i daljeg razvoja Impol Seval-a, jeste povećanje prodaje i proizvodnje bojjenog asortimana.

KOJI ĆE BITI NAJVEĆI IZAZOVI ZA IMPOL SEVAL U 2024. GODINI?

Uzimajući u obzir sva dešavanja na svetskoj privrednoj sceni, a obzirom da smo deo sveta, svaka poslovna godina je specifična sama za sebe. Tokom poslednjih nekoliko godina prošli smo kroz period Covid-a, finansijske krize, otvaranja novih i starih ratnih žarišta i jedne stalne napetosti. Sve to ima uticaja na direktan

ili indirektan način na svakodnevni život i predstavlja izazov sa kojim se susrećemo. Iskustvo nam pomaže da se sa izazovima borimo. Ono što je evidentno, pred nama je još jedna vrlo teška poslovna godina.

Početak 2024.god. i porast tražnje za našim proizvodima nam daje signal da budemo optimisti i da će prodaja biti na višem nivou nego u 2023.god. Medjutim, moramo biti sveni da stalan pritisak kupaca na dalje snižavanje prodajnih cena stvara potrebu za dodatnim radom. Upravljanje troškovima i ozbiljan pristup planiranju i novim ulaganjima je kompleksan posao kome se moramo posvetiti. Najveći izazov će biti dostizanje planirane prodaje, ali isto tako i vraćanje u proizvodnu spremnost, odnosno dostizanje proizvodnje koju smo ne tako davno imali od 4.300t proizvoda za tržište mesečno. Jasno je da je kriza u gotovo celom svetu, ali hajde da preduzmemo mere da radimo ono što najbolje znamo, a to je da proizvodimo naše proizvode i da imamo zadovoljne kupce. Ova fabrika zbog toga postoji, da bi proizvodila.

SUKOBI U UKRAJINI NE PRESTAJU NI NAKON DVE GODINE, A SITUACIJA JE ESKALIRALA I NA STAROM ŽARIŠTU NA BLISKOM ISTOKU. SVEDOCI SMO SVE VEĆE POLARIZACIJE U GLOBALNOJ POLITICI I ČINI SE DA SE SVET SVE VIŠE UDALJAVA OD ŽELJENOG MIRA I STABILNOSTI. KAKO SE TAKVO STANJE ODRAŽAVA NA DOMAĆU, REGIONALNU I SVETSKU EKONOMIJU?

Sve što ste u pitanju naveli je tačno i to se uglavnom negativno odražava na svetsku ekonomiju. Naravno, vojna industrija i sa njom povezane grane imaju povećanu tražnju i sigurno značajne pozitivne efekte. Svetski poredak očigledno više neće biti isti, jer neke snage jačaju, a druge gube na značaju i moći. To je normalan prirodan proces, samo što smo mi o tome učili iz istorije a sada smo svedoci takvih zbivanja. Svetska ekonomija je kao

jedna domaća ekonomija, samo veoma velikog obima. Ako znamo koliko faktora utiče na poslovanje jedne fabrike i koliko je procesa povezano u jedan sistem koji treba uspešno da posluje da bi svi učesnici bili zadovoljni, onda tek zamislite koliko je kompleksan sistem svetske ekonomije.

Negativnim dešavanjima se prvo poremeti lanac snabdevanja, što izaziva prilagođavanje odnosno traženje novih izvora i novih puteva transporta. Takođe, cene energenata su veoma osetljive na globalna kretanja, zatim rast cena kapitala, jer banke dodatno žele da osigiraju svoje plasmane. Uvek će biti problema, ali mir i stabilnost zaista svi priželjkujemo.

ČINI SE DA SU MEDIJI I JAVNOST OVU ZIMU DOČEKALI SA MANJE STRAHA OD ENERGETSKE KRIZE NEGO ŠTO JE TO BIO SLU-

ČAJ PRE GODINU DANA. KAKVO JE REALNO STANJE U ENERGETSKOM SEKTORU I DA LI SE MOŽE GOVORITI O DUGOROČNOJ STABILNOSTI?

Da, imali smo sreću da je tekuća zima veoma blaga, tako da nismo imali problema u snabdevanju energentima. Ugovore o isporuci električne energije i prirodnog gasa smo, kao i prethodnih godina, potpisali sa dugogodišnjim proverenim isporučiocima. Nismo nikada do sada imali prekida u snabdevanju, tako da se tome nadamo i u budućnosti. Što se tiče cena energenata, na tržištu su cene na nižem nivou nego prošle godine. Imajući u vidu način obračuna cena, efekte sniženja možemo očekivati u narednom periodu. Ono što je najvažnije jeste stabilnost i pouzdanost u snabdevanju.

Počev od 03.01.2024. godine na snagu je stupio Aneks Kolektivnog ugovora Impol Seval Valjaonica aluminijuma a.d. Sevojno koji su zaključili Predsednik Sindikalne organizacije Samostalnog sindikata metalaca Srbije Impol Seval Valjaonica aluminijuma a.d. Sevojno Perica Gogić i Generalni direktor Društva Ninko Tešić. Ovim Aneksom vrši se izmena Kolektivnog ugovora po kome zaposleni koji do 31.03.2024.godine ostvare uslov za prevremenu starosnu penziju, kao i zaposleni koji do 31.03.2024.godine ostvare neki od uslova za starosnu penziju, a da pritom nemaju navršenih 65 godina života, mogu po navedenim osnovima sa Poslodavcem da zaključe sporazum o prestanku radnog odnosa do 30.03.2024.godine pri čemu ostvaruju pravo na otpremninu za odlazak u prevremenu starosnu penziju, odnosno starosnu penziju u visini od 5 prosečnih zarada u Republici Srbiji prema poslednjem objavljenom podatku. Za potrebe podnošenja zahteva i pribavljanja pojedinačnih, dodatnih informacija o navedenim uslovima, zainteresovani zaposleni mogu se obratiti Neveni Marković, Glavnom saradniku za kadrovske poslove, kontakt telefon: 031/ 591-136.

Intervju sa Milenkom Topalovićem, Šefom Službe za zaštitu životne sredine i održivog razvoja

Krajem prethodne godine, u sklopu Sektora kvaliteta, zaštite životne sredine i održivog razvoja došlo je do promene u sistematizaciji poslova. Utvrđeni su novi poslovi u okviru sektora. Tim povodom razgovarali smo sa Milenkom Topalovićem, Šefom Službe za zaštitu životne sredine i održivog razvoja.

ODAKLE SE STVORILA POTREBA ZA NOVOM SLUŽBOM U OKVIRU SEKTORA KVALITETA, ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE I ODRŽIVOG RAZVOJA?

Sve veći i kompleksniji zahtevi u pogledu zaštite životne sredine i održivog razvoja kako od strane kupaca naših proizvoda, tako i od strane propisa o zaštiti životne sredine koji su na snazi u Republici Srbiji i u zemljama Evropske unije u koje mi većinski izvozimo naše proizvode, rezultirali su time da se dodatna pažnja posveti toj problematici.

KOJI SU NAJVEĆI IZAZOVI SA KOJIMA SE SUSREĆETE NA NOVIM POSLOVIMA NA KOJE STE RASPOREĐENI I KOJI SU PRVI KORACI KOJE ĆETE PREDUZETI?

Pažnju je potrebno posvetiti aktivnostima neophodnim za sertifikaciju Društva po zahtevima standarda ISO 14001, kao što su: postupanje sa otpadom koji nastaje u Društvu, prepoznavanje aspekata životne sredine, usvajanje dodatnih pokazatelja za praćenje uticaja na životnu sredinu. Pored toga, dodatni izazov je i dostizanje ciljeva održivog razvoja, koji podrazumevaju sprovođenje aktivnosti za "dekarbonizaciju" proizvoda. Pod dekarbonizacijom se podrazumevaju aktivnosti kojima se smanjuje učešće uložene energije iz neobnovljivih izvora u gotovom proizvodu, kao i smanjenje učešća primarnog aluminijuma sa visokim ugljeničnim otiskom u proizvodu. Dodatna obaveza je i kvartalno izveštavanje kupaca u Evropskoj uniji o vezanim količinama ugljen-dioksida u proizvodima, u skladu sa CBAM uredbom Evropske Unije.

KOLIKO VELIKU PROMENU, LIČNO ZA VAS, ODNOSNO VAŠ RAD, PREDSTAVLJA PREMEŠTAJ NA OVE POSLOVE?

Većina poslova koje sam do sada obavljao ostaje nepromenjena, odnosno nastavljam i dalje da ih obavljam, tako da, sa te strane nema velike promene, u smislu da je nešto izostavljeno. Uz pomoć novih saradnika u Službi, dodatno će se unaprediti sve aktivnosti iz predmetne oblasti.

Najveća promena se ogleda u novim zaduženjima koja proizilaze iz zahteva evropskih propisa i kupaca sa evropskog tržišta. Konkretno primer je dekarbonizacija i smanjenje ugljeničnog otiska što je jedna od većih novina. U pitanju je generalno nova regulativa koja nosi potpuno nove izazove i zahteva posvećivanje pune pažnje i proučavanje propisa koji se primenjuju u Evropskoj uniji i kod nas.

3 OMILJENE KNJIGE:

Između dva sveta, Gospodar prstenova, Blago cara Radovana

3 REČI KOJE VAS NAJBOLJE OPISUJU:

Pozitivan, pravičan, odgovoran

3 STVARI KOJIMA ISPUJAVATE SLOBODNO VREME:

Druženje sa porodicom i prijateljima, teretana i video igre

ŠTA NAJVIŠE VOLITE KOD LJUDI?

Posvećenost, inicijativu, vedar duh

ŠTA NE VOLITE KOD LJUDI?

Laž i dvoličnost

KOJI JE TRENUTAK VAŠE NAJVEĆE SREĆE?

Kada sam prodao „alfu”

NOVE TEHNOLOGIJE I PROCESI PROIZVODNJE MOGU ZNAČAJNO POBOLJŠATI EFIKASNOST, KALITET I ODRŽIVOST PROIZVODNJE

Tekst: **Darko Vasiljević, Saradnik za kadrovske poslove**

KADA I ZAŠTO STE SE OPREDELILI ZA KARIJERU U METALURGIJI? ŠTA VAS JE NAVELO DA IZABERETE METALURGIJU KAO PROFE-SIJU?

Kao dete radnika iz Valjaonice Bakra, dobar deo života sam slušao o metalurgiji, što me je zainteresovalo i navelo da prvo upišem srednju metaluršku školu, a kasnije da postojeća znanja nadogradim na Tehnološko-Metalurškom fakultetu u Beogradu. Svakako je tome doprinela činjenica da se u gradu nalazi firma koja bi mogla da mi pruži nastavak usavršavanja i posle samih studija.

DA LI SU POSLOVI NA KOJE STE RASPOREĐENI OPRAVDALI OČEKIVANJA KOJA STE IMALI TOKOM ŠKOLOVANJA?

Metalurgija je širok pojam, nauka sa dosta pravaca. Kao student sam imao viziju da posao koji ću obavljati bude sličan poslu kojim se trenutno bavim, odnosno mogao sam da pretpostavim da ću se kroz karijeru sigurno baviti livenjem pošto je to "osnov" same metalurgije. Tako da sam dobio priliku da se bavim poslovima Tehnologa metalurške tehnologije, a taj posao obuhvata kontrolu određenih tehnoloških procesa, poboljšanje istih, davanje korisnih predloga, ideja što i jeste ono čime se trenutno bavim.

KOLIKI UDEO U VAŠIM POSLOVIMA ZAUZIMAJU PRAĆENJE NOVIH TRENDOVA I LIČNA INOVATIVNOST? MOŽETE LI NAM REĆI NEŠTO VIŠE O TOM DELU VAŠEG RADA?

Pratiti nove trendove u industriji livnice aluminijuma izuzetno je bitno iz nekoliko ključnih razloga. Tehnološki napredak je ključan u industriji jer se neprestano razvija, a nove tehnologije i procesi proizvodnje mogu značajno poboljšati efikasnost, kvalitet i održivost proizvodnje. Praćenje novih tehnoloških trendova omogućava livnici da efikasno ispuni sve oštrije zahteve kupaca. U današnjem svetu je veći naglasak na održivom poslovanju i smanjenju negativnih uticaja na okolinu. Livnica mora pratiti nove trendove u održivim proizvodnim praksama, kako bi smanjila emisije štetnih gasova, optimizovala upotrebu resursa i povećala upotrebu recikliranih sirovina. Sumirano, Livnica koja aktivno prati nove trendove ima veće šanse za inovacije i napredak u poslovanju. To

može uključivati razvoj novih proizvoda, optimizaciju procesa proizvodnje ili pronalaznje novih tržišta.

KOJI SU NAJVEĆI IZAZOVI SA KOJIMA SE SUSREĆETE NA POSLOVIMA TEHNOLOGA METALURŠKE TEHNOLOGIJE?

Poslovi Tehnologa metalurške tehnologije predstavljaju široku lepezu poslova i određenu dinamičnost u svakodnevnom radu, gde akcenat na aktivnostima može da se menja iz sata u sat, u skladu sa stanjem i potrebama u proizvodnji. Izazov je dosta ali jedan koji bi mogao da izdvojim jeste obezbeđivanje kontinuiranog rada Toplog valjačkog stana, koji u "normalnoj" proizvodnji radi 24/7 i zahteva konstantnu pažnju kao i "online" prisutnost u spornim situacijama koje su neminovne u procesu proizvodnje.

KOLIKO ČESTO I U KOM OBIMU UČESTVUJETE U IZRADI NOVIH PROIZVODA SPECIJALNIH KVALITETA SA SPECIFIČNIM USLOVIMA PROIZVODNJE?

Kako se obim posla povećava, tako i potražnja za novim kvalitetima i proizvodima raste. Posao tehnologa je da prilagodi postojeću tehnologiju novim zahtevima, ili ako to nije dovoljno, napravi novu tehnologiju kako bi se ispunili sve veći zahtevi

kupaca. Konkretno, u livnici se to često odnosi na korigovanje hemije i sve uže granice kod livenja određenih legura, kao i na odgovarajući uložak metala po zahtevu kupca za specifične šarže.

ČIME SE NAJVIŠE PONOSITE U SVOJOJ RADNOJ KARIJERI?

U dosadašnjoj karijeri mogu reći da je najveći uspeh a i privilegija bilo učestvovanje na remontu Toplo valjačkog stana V2 u 2020-2021. godini, gde sam učestvovao u postavljanju kompletne nove tehnologije toplog valjanja. Samo puštanje u rad remontovanog V2 je za sve koji su učestvovali na projektu bio veliki izazov, a za mene kao mladog inženjera, neprocenjivo iskustvo da učim od svojih starijih kolega.

ČINJENICA JE DA USKO SARADUJETE SA PJ LIVNICI I PJ VALJAONICA. KOLIKO JE ODRŽAVANJE DOBRIH MEĐULJUDSKIH ODNOSA U TOJ SARADNJI BITNO ZA USPEŠAN RAD?

Kao i u svakom velikom kolektivu, ključ uspeha dobrog rada je dobar protok informacija kao i, možda najbitnije, održavanje dobrih međuljudskih odnosa između zaposlenih. U prijatnoj i prijateljskoj atmosferi je svaki posao mnogo lakši, i svaki problem mnogo brže nađe svoje rešenje.

Računovodstveni iskazi – krvna slika Društva

Tekst: **Đorđe Pjević**, Direktor finansijskih i računovodstvenih poslova

Računovodstveni iskazi (Bilans uspeha, Bilans stanja) prikazuju krvnu sliku privrednog društva kao „živog organizma“, pri čemu obezbeđuju da se utvrdi dijagnoza stanja kao i smernice – terapija za opstanak i razvoj Društva.

Računovodstveni iskazi Impol Seval a.d. na kraju 2022. godine bili su izuzetno povoljni, pre svega kao rezultat ostvarenog rekordnog iznosa dobiti od 24,1 milion EUR. Naime, Impol Seval a.d. je u 2022. godini iskoristio dobru tržišnu poziciju prodaje na ino tržištu kao i povoljne cene energenata kao posledicu povoljnog potpisanog Ugovora o snabdevanju električnom energijom i nižom cenom gasa u odnosu na konkurenciju.

Ostvarena dobit u 2022. godini je obezbedila stabilnost poslovanja i tekuću likvidnost na duži rok.

Povoljna bilansna pozicija obezbedila je da Impol Seval a.d. u 2023. godini u rokovima izmiruje obaveze prema državi, dobavljačima, zaposlenima i poslovnim bankama. Isplaćen je rekordni iznos dividende od 7,00 miliona EUR, uz dalje smanjenje kredit-

ne zaduženosti za 6,0 miliona EUR, pri čemu su izmirene obaveze prema bankama čiji su odobreni investicioni krediti bili obezbeđeni ručnom zalogom (Unicredit banka i NLB Komercijalna banka).

Poslovna 2023. godina nije bila tako uspešna, ali je u dobroj meri sačuvana bilansna struktura i obezbeđeno normalno funkcionisanje Impol Seval a.d. u 2024. godini.

Radi opreznosti, krajem 2023. godine zaključeni su kreditni okviri kod poslovnih banaka za finansiranje proizvodnje u 2024. godini, koji daju dodatnu sigurnost u funkcionisanju Društva u ovoj godini.

Društvo će u 2024. godini imati poteškoća u ostvarivanju planiranog nivoa pozitivnog finansijskog rezultata kao posledica:

1. Nepovoljne tržišne pozicije prodaje na ino tržištu, što će zahtevati smanjenje bruto cene prerade, kako bi se obezbedio veći nivo prodaje i proizvodnje,
2. Valorizacije izvoza po fiksnom kursu EUR,
3. Inflatornog udara cena inputa na domaćem tržištu (gas, struja i dr),
4. Potrebe da se zaštiti standard zaposlenih kroz povećanje zarada.

U takvoj poziciji Društvo mora:

1. Nastojati da poveća obim prodaje i proizvodnje, kako bi obimom proizvodnje i realizacije smanjilo fiksne troškove po jedinici proizvoda.
2. U strukturi prodaje i proizvodnje povećati učešće proizvoda sa višim nivoom novododate vrednosti, pre svega u delu bojenog asortimana,
3. Smanjiti troškove reklamacija,
4. Sprovediti mere interne ekonomije.

Nova informatička rešenja u radu Final d.o.o.

Tekst: **Tanja Bosiljčić, Pomoćnik direktora**

Trenutni način poslovanja podrazumeva neophodnost stalnog i svakodnevnog unapređivanja načina rada. Savremeni način komunikacije i upotreba digitalnih tehnologija, nameće potrebu preispitivanja postojećih načina rada. Svakako, svi znamo da ukoliko svakog dana ne napredujemo, neminovno ćemo doći u situaciju da stagniramo.

Gledanje u budućnost i mogućnost korišćenja savremenih tehnologija nam je tokom 2023. godine pomoglo da tehnički izmenimo i unapredimo način izvršenja pojedinih aktivnosti. Obračun zarada zaposlenih je prepoznat kao oblast u kojoj je moguće unaprediti postojeći način rada, pa se tokom 2023. godine uspešno prešlo sa papirnog na elektronsku dostavu obračunskih listi zarada i troškova prevoza zaposlenima. Uz podršku kolega iz Sektora Infrastrukture, na tehničkom omogućavanju dostavljanja dokumenata na mejl adrese zaposlenih, i velikim angažovanjem zaposlenih u obračunu zarada Final d.o.o., od decembra 2023. godine svi zaposleni u Impol Sevalu obračunske liste primaju u elektronskom obliku.

Takođe, imajući u vidu obavezu propisanu Zakonom o porezu na dohodak građana, a koja se odnosi na dostavljanje Potvrda o plaćenju porezu i doprinosima po odbitku za 2023. godinu, na kraju januara 2024. godine, zaposlenima u svim Društima Impol Sevala su predmetne potvrde takođe dostavljene na njihove mejl adrese. Unapređenjem načina dostavljanja dokumenata zaposlenima je, ne samo iskorišćena mogućnost upotrebe savremenih tehnoloških rešenja, već je i očigledna i merljiva ekonomska korist od novog načina rada. Za ove namene, potpuno je ukinuta potreba za nabavkom papira za štampu, tonera za štampač, smanjen je utrošak električne energije i utrošeno radno vreme zaposlenog u obračunu zarada na štampi i distribuciji dokumenata.

U vezi sa aktivnostima na korišćenju Sistema elektronskih faktura, u koji su uključena sva Društva Impol Sevala, očekuju nas aktivnosti na narednoj fazi njegovog korišćenja. Naime, najnovijim izmenama Zakona o elektronskom fakturisanju i Pravilnika o elektronskom fakturisanju iz 2023. godine, predviđeno je da se od poreskih perioda koji počinju 31.08.2024. godine vrši elektronsko evidentiranje prethodnog poreza. Obzirom da je reč o veoma značajnoj izmeni i složenom sistemu u pogledu utvrđivanja i evidentiranja PDV obaveza, to znači, da će se u narednom periodu zahtevati intenzivna saradnja sa kolegama iz Alcad u vezi sa povezivanjem Sistema elektronskih faktura i postojećim programskim segmentima. Očekuju nas intenzivne pripremne aktivnosti, kako

bismo početak primene nove zakonske obaveze dočekali spremni. Zanimljivo je navesti, da je tokom 2023. godine preko Sistema elektronskih faktura Impol Sevala poslao više od 2.500 i primio približno 10.000 elektronskih faktura. Poteškoće sa kojima smo se suočavali tokom 2023. godine u funkcionisanju Sistema elektronskih faktura uspešno smo prevazišli uz zajedničko delovanje naših službi u Impol Sevalu i tehničku podršku saradnika iz Slovenske Bistrice.

Navedeni primeri su dokazi da posvećenost, zajednički cilj i timski rad svih nas uvek donose rezultat.

Reklamacije u 2023. godini

Tekst: **Dušica Filipović**, Direktor Sektora tehnologije i tehnološkog razvoja

Nova naučno-tehnološka revolucija koja je započela još sredinom XX veka donela je kvalitativni preobražaj industrije. Time se zahteva modernizacija proizvodnje, nova oprema, kao i visok kvalitet gotovih proizvoda. Ako date trendove u svetu gledamo kroz prizmu Impol Sevala očigledno je da su pred nas stavljeni visoki zahtevi tržišta koji traže i poluproizvode visokog kvaliteta.

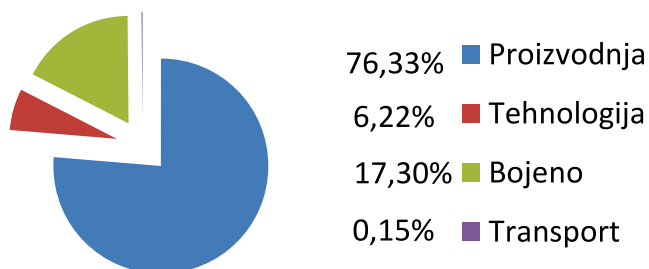
Ove činjenice postaju dosta jasnije kroz analizu reklamacija i nastalih troškova u periodu od 2021. do 2023.godine.

	2021. I – XII	2022. I – XII	2023. I – XII
Nastale reklamacije	187	158	177
Masa reklamiranog materijala, t	360,156	394,763	417,961
Udeo u odnosu na ukupnu proizvodnju, %	0,58	0,92	1,02
Zaključene reklamacije	209	132	186
Masa zaključenih reklamacija, t	300,717	182,996	313,567
Troškovi zaključenih reklamacija, EUR	194.880,11	259.632,68	523.002,68
Ostvarena ukupna proizvodnja, t	62.505,22	42.696,17	40.814,77

Analiza reklamacija u periodu 2021. god. – 2023. god.

Iz tabele vidimo da su troškovi reklamacija bili najniži u 2021. godini, kada smo imali najveću proizvodnju, dok su najviši bili u 2023. godini, kada smo imali najmanju proizvodnju. Na visinu troškova svakako je uticala i visoka cena proizvoda koju smo imali u 2022. god, a reklamacije isporučenog materijala su jednim delom otvorene u 2023. godini. Međutim i broj otvorenih reklamacija u 2023. god (177) veći je u poređenju sa prethodnom godinom (158 otvorenih reklamacija), iako je proizvodnja bila na sličnom nivou.

Ako pogledamo strukturu reklamacija nastalih u 2023, prema celini u kojoj su nastale, primećujemo da najveći udeo predstavljaju reklamacije nastale zbog grešaka u proizvodnji.

Struktura reklamacija u zavisnosti od celine kojoj pripada uzrok zbog koga su nastale

Prezentovani podaci, kao i poražavajuća činjenica da su troškovi reklamacija u 2023. god. premašili pola miliona eura, zahtevali su akcioni plan. Shvatili smo da samo radom na buđenju svesti i odgovornosti prema poslu koji obavljamo, svi mi, zaposleni u Impol Sevalu, možemo uticati na popravljane postojećeg stanja. Napredak se uvek postiže permanentnim učenjem i edukacijama. Došli smo na ideju da pripremimo obuku za autokontrolore i kontrolore završne kontrole, odnosno za ukupno 49 zaposlenih. Obuka je sprovedena od strane direktora Sektora tehnologije i tehnološkog razvoja i direktora Sektora kvaliteta, zaštite životne sredine i održivog razvoja i obuhvatila je pet tema, koje su predstavljene kroz prezentaciju u power pointu:

1. Analiza reklamacija sa aspekta troškova
2. Analiza reklamacija sa aspekta uzroka reklamacija
3. Pregled kupaca prema nameni i načinu dalje prerade Al-materijala
4. Specifikacija površinskih grešaka hladno-valjanih proizvoda
5. Predstavljanje aktuelnih reklamacija iz 2023. god.

Najveća vrednost obuke bila je aktivno učestvovanje svih zaposlenih u diskusiji o nastalim reklamacijama i uzrocima koji su do toga doveli. Vrlo značajno je i to što su zaposleni izneli svoje primedbe i zapažanja o tome šta bi uticalo na podizanje kvaliteta, a što je realno izvodljivo. Neki od predloga su:

1. Preventivno održavanje mašina. Obezbediti ispravnost mašina, odnosno njihovih pojedinih segmenata (npr. ispravnost u radu noževa na V-8, valjaka za ceđenje u kadama za odmaščivanje...)
2. Obezbediti odgovarajući prostor za odlaganje gotove robe. Naslagani paketi limova jedan na drugi, nose veliki rizik od oštećenja materijala.
3. Prokišnjavanje krova hale i atmosferske padavine na materijalu direktno vode do nastanka oksidacije materijala.
4. Obezbediti dovoljan broj zaposlenih na određenim mašinama, naročito u uslovima ukoliko se vratimo na prethodni obim proizvodnje od cca 4000t mesečno.
5. Terminiranje – naloge za zahtevne kupce raditi isključivo u prvom smeni kada je vidljivost u pogonu najveća

Nakon završene obuke biće odštampan materijal, koji će se dostaviti na svaku adustaznu mašinu. To je važno i zbog novih radnika, koji će tek zasnovati radni odnos u Impol Sevalu, kao i zbog učenika iz sistema dualnog obrazovanja, koji sem što na praksi provode vreme na mašinama, imaju mogućnost i da se kroz fotografije upoznaju sa vrstama površinskih grešaka koje mogu da nastanu u Valjaonici.

Smatram, da pozitivne reakcije zaposlenih na sprovedenu obuku, treba da budu podsticaj i drugim sektorima u Impol Sevalu, da organizuju odgovarajuće edukacije u svojim celinama, jer uvek ima nešto novo i značajno da se kaže u oblasti kojom se bavimo i ono što ne smemo da zaboravimo, ovaj rad je uvek timski i pokretački.

Energetska efikasnost je tema naše sadašnjosti i budućnosti

Tekst: **Jelena Matić, Direktor Sektora kvaliteta, zaštite životne sredine i održivog razvoja**

Energetska efikasnost je maksimalno iskorišćenje prirodnih izvora energije. Njena realizacija u svim segmentima društvenih aktivnosti je neophodno povezana sa održivim razvojem koji nam nalaže da korišćenje resursa koji su nam dostupni danas, mora da se kontinuiranim naporima polako svodi na onu meru, kojom ne bismo ugrozili dostupnost prirodnih resursa za buduće generacije.

Od 1750. do 2000. godine svetska populacija se uvećala za 5,5 milijardi ljudi eksponencijalnim rastom. Nevedeni porast se ne može nastaviti u nedogled jer tome staju na put fizička ograničenja. Najbitnije fizičko ograničenje predstavlja oslanjanje rasta na prirodne resurse koji nisu obnovljivi: fosilna goriva, raspoloživa hrana (obradivo zemljište i voda), metali i druga goriva.

Bitne posledice oslanjanja na fosilna goriva nisu samo njihova ograničena rezerva već i stvaranje zagađenja. Glavni uzrok razvoja klimatskih promena jeste globalna

emisija gasova staklene bašte kao što su ugljen-dioksid, metan, azot – suboksid i freoni. Prisustvo gasova staklene bašte u atmosferi može se regulisati jedino globalnim smanjenjem inteziteta procesa u kojima se oni oslobađaju.

Energetska efikasnost je sposobnost da se resurs iskoristi tj. označava smanjenje potrošnje energije za proizvodnju određenog proizvoda. Smanjenje energetske gubitaka može biti posledica Tehničko-tehnološkog unapređivanja ili bolje organizacije procesa. EU je za sektor energetike i industrije uvela dve značajne mere. Na nacionalnom nivou je ograničena emisija CO₂ podelom ograničenog broja dozvola za jediničnu emisiju CO₂. Oni koji dobiju dozvole mogu da ih razmenjuju, tj. mogu da trguju sa njima, ukoliko poseduju viškove. Viškovi se ostvaruju unapređenjem tehnologije, investiranjem u energetske efikasnost i obnovljive izvore energije. Dozvole se prodaju direktno ili na otvorenom tržištu. Druga mera je uvođenje poreza u oblasti energetike i zaštite životne sredine prema kome svako može da emituje CO₂ koliko želi ali će tada plaćati srazmerni deo poreza. Ove mere su doprinele da kompanije ulažu u energetske efikasnost, što je doprinelo većem iskorišćenju izvora energije i smanjenju emisija gasova sa efektom staklene bašte.

Za proizvodnju iz recikliranih materijala se koristi do 90% manje energije nego za proizvodnju iz osnovnih sirovina. Najbolji primer je aluminijum, koji ako se proizvodi iz recikliranog materijala ima znatno manju potrošnju energije nego ako

se proizvodi iz primarne sirovine, jer je potrebna velika količina energije da se dobije primarni aluminijum iz rude. Reciklažom se ostvaruju benefiti na više polja – ono je povoljno za životnu sredinu, ekonomiju, zajednicu. Nivo otpada se reciklažom smanjuje, što doprinosi cirkularnoj ekonomiji i očuvanju neobnovljivih prirodnih resursa i životne sredine. Posebno je važno očuvanje prirodnih resursa kao što su voda, drvo, minerali. Na ekonomskom polju, očigledan je značaj koji se ostvaruje uštedom energije i obezbeđivanjem resursa iz recikliranog materijala.

Impol Seval je poslednjih pet godina uložio značajna sredstva u energetske efikasnost postrojenja a samim tim i smanjio emisiju gasova staklene bašte.

Najznačajnije investicije na ovom polju su bile: Monitoring potrošnje gasa i vazduha za gorionike na pećima L1/2 i L1/3; Obezbeđivanje pogonske spremnosti Peći za žarenje limova i traka V-5/5; Revitalizacija Livne linije L-3; Revitalizacija peći za žarenje traka V-5/1; Revitalizacija Livne baterije L4; Revitalizacija kula rashladnog recirkulacionog sistema Impol Seval; Revitalizacija vijačnog kompresora i rekonstrukcija mreže komprimovanog vazduha; Sanacija curenja gasa na peći za žarenje V-5/3; Revitalizacija i modernizacija peći za žarenje traka

V-5/6; Revitalizacija vrelodvodnih kotlova, nabavka i zamena zaporne armature u postrojenju Kotlarnica; Rekonstrukcija i modernizacija tehnološke linije za proizvodnju TVT težine do 11 tona u Impol Seval a.d.; Nabavka nove peći za homogenizaciju blokova V-1/4 i drugi projekti.

Za poslednjih pet godina je uloženo preko 28 miliona eura u energetske efikasnost. U periodu do 2030. godine planirane su investicije (realizacija nekih investicija je u toku) u vrednosti od 30 miliona eura.

Pored investicija, Impol Seval je poslednjih godina unapredio tehnološki proces kroz povećanje udela sekundarnog aluminijuma u ukupnoj potrošnji ulaznih sirovina. Plan je da se sve više proizvoda izrađuje od recikliranog aluminijuma. Aluminijumski proizvodi koji sadrže visok procenat recikliranog materijala, sve više se upotrebljavaju u građevinskoj i drugoj industriji za izradu energetske efikasne objekata i proizvoda.

Stanje energenata u Društvu

Tekst: **Dragan Mičić, Direktor Sektora infrastrukture**

Na evropskom tržištu energenata, preciznije prirodnog gasa i električne energije koji čine pretežni udeo u potrošnji i troškovima Impol Seval-a, situacija je trenutno stabilna. Cene su se posle turbulentnog kraja 2022.godine i dela prošle godine, potpuno stabilizovale i imaju silazni trend. Naročito se ovo odnosi na prirodni gas, u nešto manjoj meri na električnu energiju, ali je trend jednako jasan i evidentan. Nema predviđanja da može doći do značajnijih promena tokom 2024. godine ukoliko okolnosti ostanu slične trenutnim, bez dodatnih udara na stabilnost.

Sa druge strane, cene dva strateška energenta u Srbiji od početka krize u Ukrajini i poremećaja na tržištima energenata koje je kriza proizvela, određuje Vlada Republike Srbije. One od tog perioda rastu kontrolisano i tokom 2022.godine smo, u tom kontekstu, bili zaštićeni, odnosno regulisane cene su bile znatno ispod tržišnih. Međutim, tokom 2023.godine, pad tržišnih i nastavak kontrolisanog rasta cena koje određuje Vlada su se ukrstili i trenutno imamo obrnutu situaciju: plaćamo energiju skuplje nego što bismo mogli da je nabavimo na slobodnom tržištu. Ovo se sigurno neće promeniti do kraja aprila 2024.godine do kada imamo zaključene ugovore o snabdevanju sa EPS-om i SRBIJAGAS-om; od maja se nadamo povratku na situaciju pre početka krize, ponovnoj liberalizaciji tržišta, jer bi nam to sasvim sigurno donelo relaksaciju troškova za energente.

Do tada, bavimo se mogućnostima i načinima povećanja energetske efikasnosti. U toku je realizacija projekta merenja i analize potrošnje energenata po mestima isporuke-potrošačima, odnosno po jedinici proizvoda. Sprovođenje projekta omogućiće nam sagledavanje kritičnih mesta u smislu efikasnosti upotreba energije, a zatim i projektovanje rešenja koja bi otklonila anomalije i unapredila efikasnost. Kako su naši mesečni troškovi za energente prevazišli 1.000.000 €, i uštede reda veličine 2-3% doneće stotine hiljada eura koristi na

godišnjem nivou. U tom smislu, veoma je važno da svako od zaposlenih ima svest o važnosti sopstvenog doprinosa štednji i racionalnoj potrošnji energije.

Takođe, razmatraju se mogućnosti korišćenja obnovljive 'zelene' energije, bilo da se ona nabavlja na tržištu-eksterno (električna energija iz hidro-elektrana ili vetro-elektrana npr.), bilo da sami investiramo u proizvodnju za sopstvene potrebe, recimo izgradnjom solarne fotonaponske elektrane na krovovima fabričkih hala.

LUKA TANOVIĆ
PJ Linija za bojenje

Obrazovanje: Bravar

Mesto stanovanja: Bela Zemlja

Zaposlen u Impol Seval-u od: 2019. godine

Trenutno na poslovima:

Rukovalac u komori za bojenje II

Šta je ono zbog čega ste zasnovali radni odnos u ovom Društvu?

Tražio sam stabilnu firmu koja se trudi da obuč i zadrži radnike, što nudi određenu sigurnost u životu.

Šta Vam se sviđa na poslu koji obavljate?

Kolektiv čije su osnove koliko na profesionalnosti toliko i na prijateljskim odnosima.

Porodica?

Neoženjen

Slobodno vreme/hobi?

Vožnja motocikla

Hrana koju najviše volite?

Roštilj

Kako biste opisali sebe u tri reči?

Vredan, odgovoran, optimističan

Vaša poruka zaposlenima?

Sve što je potrebno da Društvo funkcioniše onako kako treba je da svako od nas svoj deo posla obavlja savešno i predano.

MILOŠ CICVARIĆ
Tehnika d.o.o.

Obrazovanje: Elektromonter mreže postrojenja

Mesto stanovanja: Nikojevići

Zaposlen u Impol Seval-u od: 2020. godine

Trenutno na poslovima: Električar opštih uređaja II

Šta je ono zbog čega ste zasnovali radni odnos u ovom Društvu?

Mislim da je većina zaposlenih u Društvu ovde počela da radi zbog sigurnosti i stabilnosti posla, kao i redovnih primanja bez obzira da li su vremena mirna ili križna.

Šta Vam se sviđa na poslu koji obavljate?

Kolektiv u kome radim i način na koji se pristupa obavljanju poslova.

Porodica?

Supruga i dve ćerke

Slobodno vreme/hobi?

Boravak u prirodi

Hrana koju najviše volite?

Musaka

Kako biste opisali sebe u tri reči?

Uredan, odgovoran, duhovit

Vaša poruka zaposlenima?

Pored profesionalnosti u radu, naročito u pogonu, bitno je uvek imati na umu ličnu bezbednost, kao i bezbednost zaposlenih oko nas.

MIRKO TEŠIĆ
Sektor infrastrukture

Obrazovanje: Instalater

Mesto stanovanja: Zlakusa

Zaposlen u Impol Seval-u od: 2011 god.

Trenutno na poslovima: Rukovalac gasne stanice i vodosnabdevanja

Šta je ono zbog čega ste zasnovali radni odnos u ovom Društvu?

Poslušao sam savet oca i starijeg brata, koji su već bili zaposleni u Društvu kada sam donosio odluku.

Šta Vam se sviđa na poslu koji obavljate?

Dobra atmosfera i sloga koja je rezultat dobrih međuljudskih odnosa među zaposlenima u energetici.

Porodica?

Supruga i dvoje dece

Slobodno vreme/hobi?

Šetnja

Hrana koju najviše volite?

Praseće pečenje

Kako biste opisali sebe u tri reči?

Korektan, pozitivan, kolegijalan

Vaša poruka zaposlenima?

Svako od nas treba da shvati svoj posao ozbiljno i da ga obavlja profesionalno od početka do kraja.

MIHAJLO BUGARINOVIĆ
PJ Valjaonica

Obrazovanje: Operater za preradu metala

Mesto stanovanja: Užice

Zaposlen u Impol Seval-u od: 2021. godine

Trenutno na poslovima: Rukovalac HVS PJ Valjaonica III

Šta je ono zbog čega ste zasnovali radni odnos u ovom Društvu?

Kao stipendista Društva namenski sam svoje školovanje usmerio ka tome da se osposobim za poslove koje obavljam.

Šta Vam se sviđa na poslu koji obavljate?

Između ostalog realna mogućnost napredovanja, dobra organizovanost posla tako da me posao ne iscrpljuje.

Porodica?

Otac, majka, dva brata i dve sestre

Slobodno vreme/hobi?

Košarka

Hrana koju najviše volite?

Pljeskavica

Kako biste opisali sebe u tri reči?

Društven, odgovoran, duhovit

Vaša poruka zaposlenima?

Svaki zaposleni treba pre svega da bude poštovan i vrednovan kao čovek, bez obzira koje poslove obavlja.

Organizaciona klima i zadovoljstvo zaposlenih u Impol Seval-u

Tekst: Nevena Marković, Glavni saradnik za kadrovske poslove

Merenje organizacione klime i zadovoljstva zaposlenih omogućava Menadžmentu da sagleda stepen zadovoljstva i posvećenosti zaposlenih i da identifikuje sve one slabe tačke u funkcionisanju organizacije, kako bi blagovremeno mogao da preduzme korektivne mere i druge aktivnosti u odnosu na identifikovane probleme .

Najbolji način da se ispituju organizaciona klima, zadovoljstvo i posvećenost zaposlenih je putem anonimnog upitnika.

U periodu od 04.12 do 08.12.2023.godine izvršeno je Merenje organizacione klime i zadovoljstva zaposlenih u Impol Seval-u, koje se sprovodi svake druge godine.

Anketiranje su sproveli zaposleni u PKC d.o.o. Sevojno, po metodologiji Kadring d.o.o. Slovenska Bistrica, gde su ankete i obrađene. Anketiranju se odazvalo 76% zaposlenih (422 zaposlena).

Osnovni pokazatelj Ocena zadovoljstva zaposlenih iznosi 31% što je manje u odnosu na merenja ocene zadovoljstva zaposlenih u prethodnim godinama.

Jedan od osnovnih pokazatelja procesa Ljudskih resursa je predanost poslu zaposlenih, čiju analizu rezultata ankete dajemo u tabelarnom prikazu.

Detaljna analiza ocene zadovoljstva zaposlenih po organizacionim celinama biće objavljena u narednom broju lista Seval.

Tabelarni prikaz rezultata ankete sa tvrdnjama koje se odnose na predanost poslu zaposlenih u 2023. godini, sa uporednim prikazom rezultata dostignutih u 2019. i 2021. godini:

Predanost poslu zaposlenih	Ne slažem se			Delimično se ne slažem			Delimično se slažem			Slažem se		
	2019.	2021.	2023.	2019.	2021.	2023.	2019.	2021.	2023.	2019.	2021.	2023.
Tokom poslednje godine na radnom mestu sam imao/la mogućnost da učim i rastem.	20%	22%	28%	11%	14%	19%	30%	30%	29%	30%	33%	23%
Na radnom mestu imam priliku da svakog dana radim stvari, kojima najbolje vladam.	8%	7%	9%	8%	9%	9%	30%	30%	36%	53%	53%	45%
Imam osećaj da se moje mišljenje poštuje.	22%	17%	25%	12%	17%	19%	33%	30%	32%	32%	35%	23%
Znam šta se zahteva od mene na radnom mestu.	4%	1%	3%	5%	4%	10%	17%	20%	24%	75%	75%	62%
Na raspolaganju su mi radna oprema i materijal kako bi mogao/la nesmetano da obavljam svoj posao.	12%	8%	8%	8%	10%	13%	26%	33%	32%	54%	49%	46%
Tokom poslednjih sedam dana neko me je pohvalio ili primetio moj trud na radnom mestu.	42%	37%	48%	13%	15%	15%	26%	27%	21%	19%	21%	15%
Moj rukovodilac me poštuje kao osobu.	12%	10%	18%	11%	9%	10%	25%	29%	29%	53%	52%	42%
Moji saradnici su predani tome da kvalitetno obavljaju svoj posao.	7%	6%	6%	9%	7%	13%	34%	34%	35%	51%	53%	45%
Među mojim saradnicima je i moj najbolji prijatelj/ prijateljica.	38%	38%	35%	16%	20%	20%	25%	22%	25%	20%	20%	19%
U mom radnom okruženju postoji neko, ko me podstiče na razvoj mojih znanja i sposobnosti.	25%	19%	26%	14%	15%	15%	37%	37%	34%	25%	29%	24%
Misija grupe Impol mi daje osećaj da je posao, koji obavljam, važan.	15%	16%	17%	14%	17%	20%	32%	33%	40%	39%	33%	22%
Tokom poslednjih šest meseci neko je sa mnom razgovarao o mom napretku.	57%	52%	56%	12%	15%	15%	17%	20%	17%	14%	12%	11%
Nivo predanosti poslu : 2017. godine – 44% 2019. godine – 39% 2021. godine – 39% 2023. godine—31%	Predanost poslu zaposlenih je osnovni pokazatelja procesa Ljudski resursi. Prilikom određivanja nivoa predanosti poslu, uzeti su u obzir samo odgovori „Slažem se“											

Sastanak elektora u Slovenskoj Bistrici

Tekst: **Bojan Đajić, Terminer proizvodnje I**

Sastanak elektora u Slovenskoj bistrici održan je na izmaku prethodne godine, tačnije 12. decembra. Pored kolega iz Slovenije i Hrvatske, sastanku smo prisustvovali Milić Dragana, Vjetrović Vuk i ja predstavljajući Impol Seval a.d. sa d.o.o. društvima.

Među temama kojima je posvećena pažnja u okviru ovog sastanka izdvojena je ukupna proizvodnja u 2023. godini koja je manja u odnosu na prethodnu godinu, ali ipak druga najbolja po poslovnom rezultatu u istoriji Društva. U nastavku, izneta su očekivanja za tekuću godinu koja postavlja puno izazova u segmentu proizvodnje pred nas. Zbog situacije na tržištu, koje je smanjeno, ulaganja u opremu će biti neznatno smanjena, što predstavlja jedan od izazova sa kojima ćemo se suočiti. Optimizam uliva činjenica da smo u 2024. godinu ušli sa dobrom strukturom bilansa, a nadamo se i da će se situacija na tržištu dodatno popraviti.

Planirano je povećanje proizvodnje kao direktna posledica pada cena proizvoda i rasta troškova. Konkretno plan je da proizvodnja dosegne 250.000 tona. U ovom segmentu najveći problem generalno za Društvo predstavljaće valjaonice, tako da se najviše pažnje i truda mora usmeriti na njih. Takođe, potrebno je dobro obratiti pažnju na same troškove i reklamacije koje su velike kako u Srbiji, tako i u Hrvatskoj i Sloveniji. Govoreći o problemima

istaknuto je da se ozbiljnije mora pristupiti oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, što je, između ostalog izraženo i u zahtevima kupaca. Jedan od konkretnih aspekata na kojima se može i mora raditi je menjanje navika i pokazivanje maksimalne odgovornosti po pitanju korišćenja zaštitne opreme za rad.

Poseban osvrt je napravljen ka konkurenciji koja je velika. Turska, Rusija i Kina su označene kao zemlje iz kojih dolaze najveći konkurenti, te shodno tome, potrebno je povući paralele između njih i nas sa ciljem da budemo konkurentniji.

Finansijski plan za 2024. godinu je ostvarenje dobiti od 39 miliona eura. Napomenuto je da najmanja dobit dolazi od hladnovaljačkih proizvoda gde je, u ovom momentu, i sama potražnja niska. Iako su planovi inicijalno bili veći, zbog celokupne situacije redukovani su na realniji nivo. Kao dobar primer i motivator istaknut je proizvod aluminijumske folije koji je, zbog visokog kvaliteta, moguće prodavati po izuzetno dobroj ceni.

Na posletku data je informacija da je nova livnica u Šibeniku u fazi izgradnje i da se trenutno radi na prikupljanju potrebne dokumentacije.

Sastanak je zaključen sa nadom da će godina pred nama biti dosta bolja od prethodne.

Sindikalne aktivnosti

Samostalni sindikat Impol Seval je u prethodnom periodu, u pregovorima sa poslodavcem, usaglasio promenu kolektivnog ugovora u delu koji se tiče najniže cene rada, tako da je od 01.01.2024. godine najniža cena rada je povećana za 10% i ista sada iznosi 51.106 rsd.

Takođe, izmenjen je i član 39. stav 1. tačka 3 Kolektivnog ugovora, kojim se reguliše projektni dodatak za ostvarenu produktivnost rada, kao vid nagrađivanja zaposlenih.

Doneta je odluka da se zaposlenim ženama, članicama sindikata, na ime poklona za 8. mart dodeli poklon kartica u vrednosti od 3.000 rsd za kupovinu u DM drogerijama.

Implementacija Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu

Tekst: **Nikola Pušica**, Stručno lice za bezbednost i zdravlje na radu

Vlada Republike Srbije donela je istorijsku odluku koja će značajno unaprediti sigurnost i zdravlje na radu za sve građane. Novi Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu, koji je objavljen u Službenom Glasniku broj 35 29.04.2023. godine, označava prekretnicu u zaštiti prava radnika i stvaranju sigurnijeg radnog okruženja. Ovaj zakon ima za cilj da promoviše kulturu bezbednosti na radu i smanji rizike povezane sa profesionalnim aktivnostima, a jedan od glavnih ciljeva novog zakona je povećanje svesti o važnosti bezbednosti i zdravlja na radu. Pored navedenog, Zakon donosi nove standarde i smernice koje se odnose na bezbednost i zdravlje na radu. Ovi standardi su osmišljeni kako bi se prilagodili savremenim izazovima i promenama u radnom okruženju. Oni obuhvataju sve aspekte, od upotrebe opreme do organizacije radnog vremena i psihosocijalnih faktora.

Impol Seval prepoznaje ključnu ulogu identifikacije i definisanja radnih mesta sa povećanim rizikom. Iako smo već primenjivali sveobuhvatne mere u proceni rizika, sada prilagođavamo Akt o proceni rizika kako bismo proglasili određena radna mesta sa povećanim rizikom. Radna mesta sa povećanim rizikom, po novom Zakonu, u našem Društvu su radna mesta na kojima se obavlja posao na visini, dubini, odnosno upravlja motornim vozilima i sredstvima unutrašnjeg transporta. U izradi je novi Akt o proceni rizika, gde će poslodavac proglasiti radna mesta, sa gore navedenim opasnostima, radnim mestima sa povećanim rizikom. Ovim korakom želimo obezbediti potpunu usklađenost sa Zakonom.

Zakonski zahtevi za zaposlene koji rad obavljaju noću su da

poslodavac obezbedi prethodni i periodični lekarski pregled. Ruководство Impol Seval-a je preduzelo konkretne korake i aktivno započelo sa upućivanjem zaposlenih koji rade noću na prethodne lekarske preglede. Ova inicijativa ima za cilj osigurati sveobuhvatnu zaštitu zdravlja zaposlenih koji obavljaju rad u noćnim smenama. Ovim postupkom želimo kontinuirano pratiti zdravstveno stanje naših radnika, pružajući im sigurno i zdravo radno okruženje.

Kako bismo preventivno delovali na sprečavanje povreda na radu, uveli smo sistem dnevnih kontrola primene mera bezbedno-

sti i zdravlja. Dnevne kontrole primene mera BZNR se vrše u svrhu sprečavanja povreda na radu i neželjenih pojava ili stanja na radnom mestu i radnoj sredini koje mogu dovesti do ugrožavanja bezbednosti i zdravlja zaposlenih. Dnevnim kontrolama primene mera BZNR se omogućava identifikacija i evidentiranje uočenih opasnosti i štetnosti, kao i odstupanja i kršenja propisanih mera BZNR, i propisivanje mera za njihovo otklanjanje. Pored dnevnih kontrola u izradi je i Procedura za izdavanje dozvola za rad na visoko rizičnim poslovima, odnosno pre početka izvođenja radova na visini, u dubini, u skućenom prostoru, u prostoru sa potencijalno eksplozivnim atmosferama, na energetskom objektu, pri korišćenju opasne hemijske materije. Za rad u zonama u kojima je prisutna ozbiljna, neizbežna ili neposredna opasnost ili štetnost koja može da ugrozi zdravlje zaposlenog, potrebno je obezbedi dozvole za rad, unapređujući tako nivo bezbednosti na radnom mestu.

U novom Zakonu o bezbednosti i zdravlju na radu prepoznajemo ključnu ulogu predstavnika zaposlenih u očuvanju bezbednosti i zdravlja na radu, odnosno predstavnik zaposlenih ima pravo na obuku. U skladu sa navedenim, članove Odbora za bezbednost i zdravlje na radu smo, po posebnom Programu obuke predstavnika zaposlenih obučili, kako bismo osnažili naše predstavnike zaposlenih u obavljanju njihovih dužnosti. Kroz obuku predstavnika zaposlenih želimo stvoriti tim koji će efikasno doprineti očuvanju bezbednosti na radu

Svesni smo ozbiljnosti novog Zakona i radimo na organizaciji našeg poslovanja u skladu sa svim njegovim odredbama. Imamo rok od dve godine da prilagodimo sve aspekte poslovanja, uklju-

čujući prilagođavanje radnih uslova, obuku zaposlenih i proaktivno usvajanje svih novih standarda.

Impol Seval je posvećen implementaciji najviših standarda bezbednosti i zdravlja na radu. Ove inicijative ne samo da odražavaju našu posvećenost dobrobiti zaposlenih već i našu želju za očuvanjem najviših standarda u industriji prerade aluminijuma. Ovim putem potvrđujemo našu predanost stvaranju radnog okruženja koje pruža bezbednost, zdravlje i motivaciju za sve zaposlene. Očekuje se da će sprovođenje ovog zakona imati pozitivan uticaj na produktivnost i dobrobit Društva i zaposlenih.

Ažurirani planovi za reagovanje u vanrednim situacijama

Tekst: **Lazar Đokić, Vođa poslova bezbednosti i zdravlja na radu**

Ispunjavajući obaveze propisane Zakonom o smanjenju rizika od katastrofa i upravljanju vanrednim situacijama, Impol Seval je, u prethodnom periodu, ažurirao svoje planove za reagovanje u vanrednim situacijama. U okviru ovog procesa ažurirana je Procena rizika od katastrofa i Plan zaštite i spasavanja. Procena rizika od katastrofa je najvažniji strateški dokument u oblasti smanjenja rizika od katastrofa i od velikog je značaja za identifikaciju, određivanje nivoa i tretmana rizika od elementarnih nepogoda i tehničko-tehnoloških nesreća koje mogu ugroziti fabriku i okolinu. Elementarna nepogoda je pojava hidrološkog, meteorološkog, geološkog ili biološkog porekla koja nije vezana za delovanje čoveka i prouzrokovana je delovanjem prirodnih sila, a koja je takvog intenziteta da može ugroziti bezbednost, život i zdravlje većeg broja ljudi, materijalna i kulturna dobra ili životnu sredinu u većem obimu (zemljotres, poplava, oluja, grad, suša itd.), dok tehničko-

-tehničko nesreće predstavljaju događaj ili niz događaja koji je nastao uticajem čoveka, njegovim namernim ili nenamernim delovanjem, a koja može izazvati štetu visokog intenziteta. Tehničko-tehnološke nesreće koje su nastale nenamernim delovanjem nastaju kada upravljanje određenim sredstvima za rad izmakne kontroli ili prilikom postupanja sa opasnim materijama (udesi u saobraćaju, udesi u rudnicima, požari, eksplozije, havarije itd.). Nakon izvršene procene rizika, utvrđeno je da je Impol Seval ugrožen zemljotresima, kao elementarnom nepogodom, odnosno požarima i eksplozijama kao tehničko-tehnološkim nesrećama. Na osnovu procene rizika ažuriran je i Plan zaštite i spasavanja. Plan zaštite i spasavanja je planski dokument na osnovu koga se subjekti zaštite i spasavanja organizuju, pripremaju i učestvuju u izvršavanju mera i zadataka zaštite i spasavanja ugroženog stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i životne sredine. U planu zaštite i spasavanja razrađeni su mogući scenariji po kojima bi se vanredne situacije događale i odvijale, a u skladu sa tim scenarijima razvijeni su i planovi za reagovanje.

U cilju zaštite i spašavanja u vanrednim situacijama, Impol Seval angažuje sopstvene snage, odnosno zaposlene za sprovođenje sledećih mera:

- Uzbunjivanje;
- Evakuacija;
- Sklanjanje;
- Pružanje prve pomoći;
- Zaštita od požara.

Kako bi se navedene mere što efikasnije sprovele, posebnim Odlukama imenovani su Poverenici i Zamenici poverenika civilne zaštite u Impol Seval-u. Poverenici i zamenici poverenika civilne zaštite imaju ključnu ulogu u vanrednim situacijama jer neposredno organizuju zaposlene za sprovođenje mera zaštite i spasavanja. Uzimajući u obzir da je Impol Seval veliki sistem, kako bi se olakšao rad Poverenicima i zamenicima poverenika, takođe, posebnim odlukama formirani su timovi za uzbunjivanje, sklanjanje i evakuaciju.

Naši penzioneri

Cicvarić Milovan – U penziju je otišao 02.01.2024. godine.

Radičević Branko – Zasnovaio je radni odnos u Društvu 18.05.1983.godine.
U penziju je otišao 03.01.2024.godine sa poslova Poslovođa Mašinske radionice.

Milinković Blagoje – Zasnovaio je radni odnos u Društvu 18.06.1985.godine.
U penziju je otišao 03.01.2024.godine sa poslova Radnik na pripremi šarže.

Stanojčić Miladin – Zasnovaio je radni odnos u Društvu 12.07.1983.godine.
U penziju je otišao 05.01.2024.godine sa poslova Poslovođa proizvodnje PJ Livnica.

Lijeskić Vladan – Zasnovaio je radni odnos u Društvu 18.06.1985.godine.
U penziju je otišao 03.01.2024.godine sa poslova Vozač viljuškara PJ Valjaonica.

Đokić Slobodan – Zasnovaio je radni odnos u Društvu 08.02.1982.godine.
U penziju je otišao 03.01.2024.godine sa poslova Građevinski radnik.

Milojević Dragan – Zasnovaio je radni odnos u Društvu 07.11.1988.godine.
U penziju je otišao 04.01.2024.godine sa poslova Vatrogasac I.

Erić Dragica – Zasnovaio je radni odnos u Društvu 20.09.1985.godine.
U penziju je otišla 19.01.2024.godine sa poslova Radnik na kvantometru.

Melentijević Mile – Zasnovaio je radni odnos u Društvu 10.07.1985.godine.
U penziju je otišao 05.02.2024.godine sa poslova Stručno lice za bezbednost i zdravlje na radu.

Lice veštačke inteligencije

Izvor: list Metalurg i veštačka inteligencija

Veštačka inteligencija je jedna od tehnologija koja će verovatno značajno oblikovati našu budućnost i podrazumeva sposobnost mašine da ispoljava neke od ljudskih kvaliteta, kao što su učenje, razmišljanje, planiranje i kreativnost. Posebnim sistemima omogućeno je da sagledaju okolinu, obrađuju je i reše zadati problem koji je u skladu sa određenim ciljem. Sistem prima prethodno pripremljene podatke ili ih prikuplja uz pomoć senzora (npr. kamere), obrađuje ih i reaguje.

Veštačka inteligencija se već koristi u oblastima kojih često nismo ni svesni.

Online kupovina i oglašavanje

Veštačka inteligencija se koristi za davanje preporuka prilagođenih korisniku – analizirajući njihove prethodne pretrage i kupovine, kao i drugo ponašanje na mreži. Izuzetno je važna za trgovinu, jer omogućava optimizaciju proizvoda, planiranje zaliha i bolju logistiku.

Online pretraga

Pretraživači uče iz velikih količina podataka koje unose korisnici kako bi im pružili relevantne rezultate.

Digitalni lični asistenti (Siri, Google Assistant, Cortana, Alexa)

Pametni telefoni koriste korisnički interfejs da bi korisniku pružili najpersonalizovanije i najrelevantnije podatke. Virtualni asistenti kakve trenutno poznajemo odgovaraju na pitanja, nude predloge u različitim oblastima i pomažu u organizaciji dana.

Mogućnosti veštačke inteligencije za ljude

Veštačka inteligencija bi mogla da nam pruži bolju zdravstvenu zaštitu, bezbednije automobile i druga prevozna sredstva, kao i prilagođene, jeftinije i trajnije proizvode i usluge. Takođe bi nam olakšala pristup informacijama, obrazovanju i obuci i omogućila bezbednije poslove, jer bi opasne poslove mogli da obavlja roboti.

Mogućnosti veštačke inteligencije za poslovanje

Veštačka inteligencija može omogućiti kompanijama da razviju novu generaciju proizvoda i usluga u sledećim oblastima: proizvodnja mašina, poljoprivreda, zdravstvo, moda, turizam i zelena / cirkularna ekonomija. Može omogućiti jednostavnije i optimalnije prodajne kanale, poboljšati održavanje mašina, povećati proizvodni kapacitet i kvalitet proizvoda.

Rizici i izazovi kojih moramo biti svesni kada koristimo veštačku inteligenciju

1. Pristrasnost i diskriminacija: sistemi mogu naučiti pristrasne obrasce iz podataka na kojima su obučeni, što može dovesti do diskriminacije u odlukama kao što su zapošljavanje, pozajmljivanje, sudske odluke itd.
2. Pogrešne odluke: Iako su ovi tipovi sistema izuzetno moćni, oni mogu biti skloni donošenju pogrešnih odluka, posebno kada se suoče sa situacijom koja je izvan njihovog područja učenja.
3. Zloupotreba podataka: upotreba veštačke inteligencije zahteva obradu velikih količina podataka,

gde može doći do izlaganja osetljivih informacija ili zloupotrebe ličnih podataka.

4. Ograničenja: Uprkos njihovoj ogromnoj moći, postojeći sistemi takođe imaju ograničenja. Oni nisu u stanju da razumeju određeni kontekst na isti način kao mi ljudi. Takođe su nesposobni za osećanje i moralno rasuđivanje.
5. Kontrola i odgovornost: Sistemi mogu postati složeni i teški za razumevanje tokom vremena. Ovo može dovesti do teškog razumevanja načina na koji se pojedinačne odluke donose i postavlja pitanje odgovornosti u slučaju grešaka.
6. Nedoslednost i neizvesnost: predviđanje rezultata koje nam daje veštačka inteligencija nije uvek dosledno i može dovesti do neizvesnosti u poslovanju i procesima donošenja odluka.

Pravilnim ponašanjem i odgovornim pristupom možemo postići da veštačka inteligencija doprinese napretku društva, inovacijama i poboljšanju kvaliteta života, ne ugrožavajući našu bezbednost i vrednosti.

Kako bismo u praksi iskusili moć veštačke inteligencije, zamolili smo popularni ChatGPT da umesto nas uradi intervju sa našim Inženjerom infostema Goranom Kovčićem, na temu korišćenja veštačke inteligencije u informacionim sistemima u industriji.

ChatGPT

Kako ste počeli da koristite veštačku inteligenciju u informacionim sistemima vaše industrije?

Goran Kovčić

Za sada upotreba veštačke inteligencije u našoj industriji nije široka, ali pojedini zaposleni iz informacionog sistema koriste veštačku inteligenciju za pomoć pri programiranju i kreiranje kodova za rad određenog hardvera u našem informacionom sistemu.

ChatGPT

Hvala na odgovoru. Kako biste ocenili efikasnost ovih trenutnih primena veštač-

ke inteligencije u olakšavanju procesa programiranja i kreiranja koda za rad sa hardverom u vašem informacionom sistemu?

Goran Kovčić

Iskustva su vrlo pozitivna. Dešava se da pojedini segmenti programa rade bez dodatnih korekcija, odnosno moguća je njihova trenutna implementacija. Naravno, prilikom svake implementacije koda koji je generisala veštačka inteligencija vrši se provera, ali korekcije su minimalne.

ChatGPT

To zvuči veoma obećavajuće! Koje konkretne alate ili tehnologije veštačke inteligencije koristite za pomoć pri programiranju i generisanju koda za rad sa hardverom?

Goran Kovčić

Najčešće se koristi besplatni ChatGPT.

ChatGPT

Zanimljivo! ChatGPT je svestran alat koji može biti vrlo koristan u procesu programiranja. Kako se tačno koristi ChatGPT

za generisanje koda i kako se integriše u vaš informacioni sistem?

Goran Kovčić

Najpre precizno definišemo projektni zadatak, sa što više detalja. U suprotnom, veštačka inteligencija nas može odvesti u pogrešnom pravcu. U svakom slučaju, ako ChatGPT-u damo dovoljno preciznih informacija, možemo očekivati dobre rezultate.

ChatGPT

Koje konkretne primene veštačke inteligencije vidite u vašem radu ili industriji uopšte?

Goran Kovčić

Veštačka inteligencija se koristi u sigurnosnim rešenjima Palo Alto, čije proizvode koristimo u vidu hardverskog Firewall i antivirskog programa. Veštačka inteligencija analizira sva dešavanja u informacionom sistemu i na osnovu toga daje predloge za unapređenje zaštite informacionog sistema.

ChatGPT

Kako vidite budućnost primene veštačke inteligencije u informacionim sistemima industrije?

Goran Kovčić

Po našem mišljenju, veštačka inteligencija nam može pomoći u planiranju proizvodnje i planiranju otpreme gotovih proizvoda.

Praznik Sretenje

Tekst: **Darko Vasiljević, Saradnik za kadrovske poslove**

Februar, iako najkraći mesec u godini, donosi nam dva dana državnog praznika. Zapravo, sve što je obeleženo tim državnim praznikom vezano je za 15. februar, uz veliki hrišćanski praznik Srbiju za taj datum vežu dva vrlo bitna istorijska događaja, te se zbog toga i proslavlja dva dana. No, krenimo od početka.

Srpska pravoslavna crkva 2. februara po julijanskom, odnosno 15. februara po gregorijanskom kalendaru proslavlja Sretenje Gospodnje kojim se obeležava 40 dana posle Božića u znak sećanja na događaj kada je Devica Marija donela Isusa Hrista kao bebu u jerusalimski hram. Ovaj praznik ustanovljen je 544. godine za vreme romejskog (vizantijskog) cara Justinijana.

Prvi događaj koji sudbinu srpske državnosti i nezavisnosti vezuje za ovaj praznik dogodio se 1804. godine. Kao odgovor na janjičarski zulum nametnut u Beogradskom pašaluku i seču knezova - kada su Turci poubijali brojne ugledne građane tadašnje Srbije, preživle narodne vođe okupile su se u Šumadiji, u Orašcu i pod vođstvom Karađorđa podigli Prvi srpski ustanak. Ovim činom otpočeta je dugogodišnja borba srpskog naroda, ne samo za samostalnu državu, već i za ljudska prava njenih stanovnika.

Nakon 31 godine i dva ustanka Srbija pod vlašću Miloša Obrenovića dobija

svoj prvi ustav koji ostaje upamćen po dve stvari. U vreme dok je u Americi još vladao robovlasnički sistem, a većina evropskih zemalja bila vođena čvrstim stiskom monarha, Srbija, inspirisana idealima Francuske revolucije usvaja Sretenjski ustav, jedan od najliberalnijih i demokratskih ustava tog vremena. Ponikao iz pera Dimitrija Davidovića, novinara, diplomate, a na koncu i popečitelja (ministra), ovaj ustav je bio trn u oku svetskim silama tog vremena koje su se ne tako davno borile protiv Napoleona baš zbog sličnih političkih programa. Lako je pretpostaviti da je druga osobenost po kojoj je Sretenjski ustav ostao upamćen brzina kojom je ukinut pod pritiscima Turske, Rusije i Austrije. Ukinut je svega mesec dana nakon usvajanja, 17. marta 1835. godine, a njegov tvorac je razrešen državne službe. 1838 godine nametnut je Turski ustav.

Sretenje se kao Dan državnosti slavilo od nastanka Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, nakon čega je u Titovo vreme zamenjen Danom republike, 29. novembra. Ipak, odlukom Skupštine Srbije 10. jula 2001. godine, Sretenje ponovo postaje Dan državnosti od 2002. godine. Od 2012. godine ovaj praznik se proslavlja dva dana, 15. i 16. februara.

Jedna od mnogobrojnih anegdota vezanih za vladavinu Miloša Obrenovića vrlo jasno svedoči kakav je stav knjaz imao po pitanju Sretenjskog ustava.

Miloš Obrenović zabranio je da seljaci sa zaprežnim kolima i blatom na točkovima ulaze u grad. Morali su u naselju Mala Vaga blato da skinu, pa da uđu u grad. Nekoliko dana posle donošenja prvog modernog Ustava u Srba sedi Miloš i vidi seljaka sa blatom na kolskim točkovima. Na Milošev zahtev dovedu seljaka, a čovek kaže: „Veliki knjaže, mene sada štiti Ustav“. „E, kad ga štiti Ustav, da mu se udari 20 batina po leđima, al da mu se otvori Ustav i da mu se stavi preko leđa da ga štiti“, naredio je Miloš.

Šta je pisalo u Sretenjskom ustavu

- *Srbija je nerazdjelno, i u pravljeniju svom nezavisimo Knjažestvo po priznaniju Sultana MAHMUDA Drugoga, i Imperatora NIKOLAJA Prvoga.*
- *Svaki Srbin i bez svake razlike jednak je pred zakonima Srbskim, kako u obrani, tako i u kazni na svim sudovima ot najmanjeg do najvećeg.*
- *112) Niko u Srbiji ne može se ni goniti ni zatvoriti, razvje po propisu zakona, i ot zakone i prirodne vlasti.*
- *113) Niko u Srbiji da ne stoji više ot tri dana u zatvoru, a da mu se ne javi krivica, za koju je zatvoren, i da se ne uzme na ispit.*
- *114) Niko u Srbiji ne može kaznjen biti, već po zakonu i po presudi nadležnoga suda.*
- *115) Komu se jedan put sudilo već za kakvu krivicu, pak je po presudi sudejskoj kaznjen i otpušten, ili nađen da nije kriv, ono mu ne može se po drugi put suditi za istu krivicu.*
- *116) Svakomu građaninu Srbskomu otvoren je put k svim činovima u Srbiji, kako se samo nađe, daje sposoban i dostojan k njima. Pri jednakoj sposobnosti predpostavljase Srbin stranomu.*
- *117) Svaki Srbin ima pravo birati način življenja svog po svojoj volji, samo koji nije na obštenarodnu štetu.*
- *118) Kako rob stupi na Srbsku zemlju, ot onoga časa postaje slobodnim, ili ga ko doveo u Srbiju, ili sam u nju pobegao. Srbinu slobodno je roba kupiti, no ne prodati.*
- *119) Imanje svakog Srbina, bilo kakvo mu drago, jest neprikosnoveno. Ko se pokusi, dirnuti u tuđe dobro i imanje, ili prisvajati ga, ili okrnjiti, onaj će se smatrati za narušitelja obštenarodne bezbjednosti, bio on ko mu drago i ot kud mu drago.*
- *122) Svaki Srbin dužan je plaćati svake godine zakonom otređeni danak, ot koga se nikoneoslobođava, i priticati k obštinskim potrebama pri građenju mostova i krčenju drumov*
- *138) Nikakav činovnik ne smje voditi trgovine, il' raditi zanata sam i pod svojim imenom.*
- *Tako zaključeno i zakletvom sviju podpisani i sve Sretenske Skupštine potvrđeno uKragujevcu Trećega Fevruarija iljade osam stotina i trideset pete godine ot Roždestva Hristova.*

Zdrava ishrana – ključna komponenta za zaposlene u industriji

U današnjem zahtevnom okruženju fizičko i mentalno zdravlje zaposlenih igraju ključnu ulogu u održavanju produktivnosti i dobrobiti na radnom mestu. Jedan od bitnijih faktora koji može značajno doprineti boljem zdravlju zaposlenih jeste pravilna ishrana

Tekst: **Nikola Pušica, Stručno lice za bezbednost i zdravlje na radu**

Rad u industriji prerade aluminijuma često zahteva fizičku izdržljivost i konstantno mentalno angažovanje. Stres na radu i dugi radni sati mogu dovesti do loših prehrambenih navika, kao što su brza hrana i grickalice koje su često bogate šećerom i nezdravim mastima. To može dovesti do povećane težine, umora i smanjenog nivoa energije.

Pravilna ishrana može pomoći zaposlenima da ostanu energični i koncentrisani tokom radnog dana. Evo nekoliko saveta:

1. Doručak je ključan: Nikada ne preskačite doručak. On pruža vašem telu potrebnu energiju za početak dana. Birajte integralne žitarice, voće i nemasne proteine kao što su jaja ili jogurt.
2. Raznovrsnost voća i povrća: Uklju-

čite što više voća i povrća u svoju ishranu. Oni su bogati vitaminima, mineralima i vlaknima koji su nezamenljivi u održavanje zdravlja.

3. Hidrirajte se: Voda je važna za održavanje hidratacije. Pijte dovoljno vode tokom dana, posebno tokom vrelih letnjih meseci.
4. Kontrolišite porcije: Pripazite na veličinu porcija i izbegavajte prejedanje. Prekomerna konzumacija hrane može dovesti do povećanja telesne težine.
5. Zdrave grickalice: Umesto čipsa i gaziranih napitaka, birajte zdrave grickalice poput orašastih plodova, suvog voća ili povrća.
6. Planiranje obroka: Unapred planirajte obroke i pripremite zdrave obroke za ručak. To će vam pomoći da izbegnete brzu hranu ili nezdrave opcije tokom pauza za ručak.

7. Balansirajte makronutrijente: Vaša ishrana treba da sadrži ravnotežu između proteina, ugljenih hidrata i masti. Obratite pažnju na unos proteina kako biste održali mišićnu masu.

Zdrava ishrana ne samo da poboljšava vaše fizičko zdravlje, već takođe može poboljšati vašu produktivnost, koncentraciju i opštu dobrobit na radnom mestu. Zaposleni trebaju shvatiti da su male promene u ishrani korak ka boljem zdravlju. Postavljanje ciljeva i praćenje napretka mogu biti od pomoći u održavanju zdravih prehrambenih navika. Uvođenje malih promena u ishrani može imati dugoročne koristi za sve zaposlene.

Izvršni urednik: Danijela Smiljanić
Članovi redakcije: Ninko Tešić, Danijela Smiljanić, Dušan Prtenjak, Sanja Bosiljčić
Obradili i uredili: Danijela Smiljanić, Lazar Đokić i Darko Vasiljević
Fotografije: Lazar Đokić i privatna arhiva
Izdaje: Impol Seval a.d. Sevojno, Prvomajska bb
e-mail: pkc@impol.rs
Štampa: Grafičar Užice
Tiraž: 300 primeraka

